МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Харківський національний педагогічний університет

імені Г. С. Сковороди

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова приймальної комісії,

Ректор ХНПУ імені Г. С. Сковороди

_____ Юрій БОЙЧУК

« 01 » травня 2023 року

П Р О Г Р А М А

та критерії оцінювання

співбесіди з української мови

для здобуття освітнього ступеня бакалавра

на основі повної загальної середньої освіти

Харків – 2023

ПРОГРАМА СПІВБЕСІДИ ЗУКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Пояснювальна записка

Співбесіда – форма вступного випробування, яка передбачає оцінювання знань, умінь та навичок вступника з української мови у випадках, передбачених Порядком прийому до закладів вищої освіти України у 2023 році, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 15 березня 2023 року № 276 та зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 28.03.2023 за № 519/39575 і Правилами прийому на навчання для здобуття вищої освіти до Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди у 2023 році, затвердженими Вченою радою ХНПУ імені Г. С. Сковороди 18 квітня 2023 року.

Метою співбесіди є оцінювання рівня сформованості компетентності вступника, визначення відповідності його навчальних досягнень освітньому стандарту та чинній шкільній навчальній програмі з української мови.

Зміст завдань з української мови відповідає Програмі зовнішнього незалежного оцінювання з української мови, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 04 грудня 2019 року № 1513, розробленої з урахуванням чинних програм з української мови для 5–9 класів та програм для профільного навчання учнів 10–11 класів.

Матеріал блоку «Українська мова» розподілено за сьома розділами, у межах яких вказано необхідні знання й предметні вміння.

За результатами співбесіди виставляється позитивна оцінка за шкалою 100–200 (з кроком не більше ніж 10 балів) або ухвалюється рішення про негативну оцінку вступника («не склав»).

ЗМІСТ ПРОГРАМИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

1. Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія.

Алфавіт. Наголос. Співвідношення звуків і букв. Основні випадки уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Основні випадки чергування *у-в; і-й.* Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [е], [и], [о] в коренях слів. Сполучення *йо; ьо.* Правила вживання м'якого знака (знака м'якшення). Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання найпоширеніших слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис *н* та *нн* у прикметниках та дієприкметниках, *не* з різними частинами мови.

2. Лексикологія. Фразеологія

Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Пароніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальновживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Лексика української мови з погляду активного й пасивного вживання. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про фразеологізми.

3. Будова слова. Словотвір

Будова слова. Спільнокореневі слова й форми того самого слова.

4. Морфологія

4.1. Іменник

Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників:

чоловічий, жіночий, середній. Число іменників. Відмінювання іменників. Незмінювані іменники в українській мові. Написання і відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові. Кличний відмінок іменників (на прикладі етикетних формул звертань *пане полковнику, сестро Олено, друже Сергію, Інно Вікторівно* і под.).

4.2. Прикметник

Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням: якісні, відносні та присвійні. Відмінювання прикметників. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення. Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників.

4.3. Числівник

Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Типи відмінювання кількісних числівників. Порядкові числівники, особливості їх відмінювання. Особливості правопису числівників. Узгодження числівників з іменниками. Уживання числівників для позначення часу й дат.

4.4. Займенник

Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Відмінювання займенників. Правопис неозначених і заперечних займенників.

4.5. Дієслово

Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Вид дієслова (доконаний і недоконаний). Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на *-но, -то*). Безособове дієслово. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Особові закінчення дієслів І та ІІ дієвідміни. Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні

ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на *-но, -то*.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівниковий зворот.

4.6. Прислівник

Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних при творенні прислівників вищого та найвищого ступенів. Правопис прислівників на *–о, -е,* утворених від прикметників і дієприкметників. Написання разом, окремо й через дефіс прислівників і сполучень прислівникового типу.

4.7. Службові частини мови.

Прийменник як службова частина мови. Зв’язок прийменника з непрямими відмінками іменника. Правопис прийменників.

Сполучник як службова частина мови.

Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні й підрядні. Групи сполучників за вживанням (одиничні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені). Правопис сполучників. Розрізнення сполучників та інших співзвучних частин мови.

Частка як службова частина мови. Правопис часток.

4.8. Вигук як частина мови.

Правопис вигуків.

5. Синтаксис

5.1. Словосполучення

Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами і частинами складного речення.

5.2. Речення

Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень за метою висловлювання (розповідні,

питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю чи відсутністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю чи відсутністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертання).

5.2.1. Просте двоскладне речення

Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Зв'язок між підметом і присудком. Тире між підметом і присудком.

5.2.2. Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні.

Означення. Прикладка як різновид означення. Додаток. Обставина. Порівняльний зворот.

5.2.3. Односкладні речення

Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні).

5.2.4. Просте ускладнене речення

Речення з однорідним членами. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Речення зі вставними словами, словосполученнями, реченнями, їх значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки – ж непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення. Розділові знаки в ускладненому реченні.

5.2.5. Складне речення

Типи складних речень за способом зв’язку їх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв’язок між частинами складного

речення.

5.2.5.1. Складносурядне речення

Складносурядне речення, його будова. Єднальні, протиставні та розділові сполучники в складносурядному реченні. Розділові знаки в складносурядному реченні.

5.2.5.2. Складнопідрядне речення

Складнопідрядне речення, його будова. Головна й підрядна частини. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку у складнопідрядному реченні. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умовні, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, розділові знаки в них.

5.2.5.3. Безсполучникове речення

Безсполучникове речення. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

5.2.5.4. Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку

Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку й розділові знаки в ньому.

5.3. Способи відтворення чужого мовлення

Пряма й непряма мова. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог. Розділові знаки в конструкціях із прямою мовою, цитатою та діалогом.

6. Стилістика

Стилі мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їх основні ознаки, функції.

7. Розвиток мовлення

Види мовленнєвої діяльності; адресант і адресат мовлення; монологічне й діалогічне мовлення; усне й писемне мовлення. Тема й основна думка висловлювання. Вимоги до мовлення (змістовність, логічна

послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність). Основні ознаки тексту: зв’язність, комунікативність, членованість, інформативність. Зміст і будова тексту, поділ тексту на абзаци, мікротеми. Способи зв’язку речень у тексті. Тексти різних стилів, типів, жанрів.

ПИТАННЯ ДО СПІВБЕСІДИЗ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

1. Поняття про звуковий склад. Звуки мови, їхня класифікація.
2. Сучасні орфоепічні норми, їхнє суспільне значення. Вимова звуків і правопис.
3. Поняття про букву. Українська алфавіт. Співвідношення між буквами та звуками.
4. Слово як основна одиниця лексичної системи. Лексичне значення слова. Типи лексичних значень слів.
5. Синоніми: поняття, значення, особливості використання в різних стилях мови.
6. Антоніми й омоніми в українській мові.
7. Активна й пасивна лексика.
8. Фразеологізми в мовленні. Багатозначність фразеологізмів.
9. Будова слова. Корінь, суфікс, префікс, закінчення – значущі частини слова.
10. Способи словотвору в українській мові.
11. Орфографічні норми. Орфограма. Орфографічне правило. Принципи української орфографії.
12. Уживання м’якого знака.
13. Уживання апострофа.
14. Чергування голосних. Типи чергувань. Чергування [О], [Е] з [І]; [Е], [О] після Ж, Ч, Ш, Й.
15. Найголовніші випадки чергування приголосних звуків.
16. Подвоєння букв на позначення подовження й збігу приголосних звуків.
17. Спрощення в групах приголосних і його відображення на письмі.
18. Вимова і правопис префіксів.
19. Правопис суфіксів.

20. Поняття про милозвучність мовлення. Засоби милозвучності українського мовлення. Чергування [У] – [В], [І] – [Й].

21. Уживання великої букви.

22. Написання слів разом, через дефіс, окремо.

23. Правопис НЕ, НІ з різними частинами мови.

24. Вимова і правопис слів іншомовного походження.

25. Іменник як частина мови. Загальне значення. Морфологічні ознаки. Синтаксична роль.

26. Характеристика іменників І відміни, їхнє відмінювання.

27. Відмінкові закінчення іменників ІІ відміни.

28. Відмінювання іменників ІІІ і ІV відмін.

29. Незмінювані іменники й абревіатури.

30. Прикметник як частина мови. Групи прикметників за значенням. Утворення форм ступенів порівняння якісних прикметників.

31. Числівник як частина мови. Відмінювання й правопис числівників.

32. Займенник як частина мови. Розряди займенників. Відмінювання й правопис займенників.

33. Дієслово як частина мови. Дієслівні форми.

34. Види дієслова та творення видових форм.

35. Особливості дієприслівника й дієприкметника як форм дієслова. Дієприслівниковий і дієприкметниковий звороти.

36. Прислівник як частина мови. Творення й правопис прислівників.

37. Прийменник як службова частина мови. Уживання та правопис прийменників.

38. Сполучник як службова частина мови. Правопис сполучників.

39. Частка як службова частина мови. Правопис часток.

40. Вигук як особлива частина мови. Правопис вигуків.

41. Словосполучення як синтаксична одиниця. Типи підрядних зв’язків.

42. Речення як основна одиниця синтаксису. Просте й складне речення. Граматичні принципи їх розмежування.

43. Двоскладне й односкладне речення. Просте ускладнене речення.

44. Головні члени речення.

45. Другорядні члени речення.

46. Складне речення як синтаксична одиниця. Граматичні ознаки складного речення. Засоби зв’язку частин складного речення.

47. Складносурядні речення, розділові знаки в них.

48. Складнопідрядні речення, розділові знаки в них.

49. Безсполучникові речення, розділові знаки в них.

50. Функціональні стилі української літературної мови.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

СПІВБЕСІДИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Бали	Кількість правильних відповідей	Характеристика відповіді
191–200 балів	Від 95,5% до 100% правильних відповідей	Вступник демонструє всебічні, систематизовані й глибокі знання з предмета; уміє застосовувати їх на практиці; спроможний доводити правильність своєї відповіді переконливою аргументацією. Відповідь вступника повна, логічна, послідовна, не містить помилок.
181–190 балів	Від 90,5% до 95% правильних відповідей	Вступник правильно, чітко, логічно й повно відповідає на всі питання. Може пов'язати теорію й практику, правильно демонструє виконання практичних завдань. Відповідь повна. Вступник може припускатися незначних огріхів.
171–180 балів	Від 85,5% до 90% правильних відповідей	Вступник демонструє ґрунтовні знання, уміє застосовувати їх на практиці. Вільно висловлює власні думки, аргументовано відповідає на поставлені запитання. Відповідь вступника повна. Вступник може припускатися незначних помилок.
161–170 балів	Від 80,5% до 85% правильних відповідей	Вступник демонструє глибокі знання з предмета, вправно застосовує їх на практиці; уміє доводити правильність своєї відповіді. Відповідь вступника повна, логічна, але містить деякі неточності.
151–160 балів	Від 75,5% до 80% правильних відповідей	Вступник загалом правильно відповідає на питання. Демонструє виконання практичних навичок. Правильно використовує теоретичні знання для вирішення практичних завдань. Відповідь вступника повна, але недостатньо чітка, містить деякі огріхи.

141–150 балів	Від 70,5% до 75% правильних відповідей	Вступник виявляє загалом добрі знання з предмета, досить успішно виконує передбачені програмою завдання; оперує основними поняттями, уміє робити висновки. Відповідь вступника повна, але недостатньо чітка, містить незначні помилки.
131–140 балів	Від 65,5% до 70% правильних відповідей	Вступник виявляє достатні знання з предмета, виконує передбачені програмою завдання з незначними огріхами; оперує основними поняттями, уміє робити висновки, але відповідь вступника недостатньо чітка, містить помилки.
121–130 балів	Від 60,5% до 65% правильних відповідей	Вступник відтворює частину теоретичного матеріалу, виявляє знання та розуміння основних положень, але пояснення не лаконічні, не повні. Під час відповіді вступник припускається помилок.
111–120 балів	Від 55,5% до 60% правильних відповідей	Вступник має прогалини в знаннях навчального матеріалу з дисципліни. Відповідь не повна, потребує уточнень і додаткових запитань; вступник не вміє самостійно зробити висновків, припускається значних помилок під час відповіді.
101–110 балів	Від 50,5% до 55% правильних відповідей	Вступник непереконливо відповідає на питання, плутає поняття. Відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності в знаннях, не вміє оцінювати факти та явища. Припускається помилок під час виконання практичних завдань.
100 балів	50%	Вступник неповно, за допомогою додаткових питань відповідає на питання. Його відповіді неточні, під час демонстрації практичних навичок вступник припускається помилок.

Менше 100 балів Не склав	Від 0% до 49% правильних відповідей	Вступник володіє теорією на фрагментарному рівні, під час виконання завдань припускається принципових помилок. Вступник не здатний орієнтуватися в програмовому матеріалі.